

I. Kształcenie literackie i kulturowe**ŚLUCHANIE I CZYTANIE**

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
<ul style="list-style-type: none"> wskazuje najważniejsze informacje w wysłuchanym tekście oraz w odpowiednich fragmentach przeczytanego tekstu, powtarza ogólny sens usłyszanej wypowiedzi prostego tekstu poetyckiego, fabuły usłyszanej historii rozumie ogólny sens czytanych utworów 	<ul style="list-style-type: none"> słucha innych ze zrozumieniem, uczestniczy w rozmowie, zadaje pytania, odpowiada wybiera najważniejsze informacje z wysłuchanego tekstu lub odpowiednich fragmentów przeczytanego tekstu (zwłaszcza w warstwie dosłownej i wyrażone wprost), tworzy prostą notatkę oddziela fakty od opinii w prostych tekstach powtarza swoimi słowami ogólny sens usłyszanej/przeczytanej wypowiedzi, tekstu poetyckiego, opowiada fabułę usłyszanej/przeczytanej historii określa temat i główną myśl tekstu na poziomie dosłownym 	<ul style="list-style-type: none"> wybiera potrzebne informacje z wysłuchanego lub przeczytanego tekstu, właściwie odbiera intencje nadawcy komunikatu; tworzy notatkę w różnych formach; formułuje pytania oddziela informacje ważne od drugorzędnych, fakty od opinii; wyszukuje w wypowiedzi informacje wyrażone pośrednio odczytuje przenośny sens wysłuchanych/przeczytanych wypowiedzi i utworów literackich identyfikuje i krótko charakteryzuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w tekstach literackich; omawia temat i główną myśl na poziomie dosłownym i – wykorzystując niewielką pomoc nauczyciela - na poziomie przenośnym wskazuje oraz samodzielnie tłumaczy przenośne znaczenie wybranych wyrazów i związków frazeologicznych w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> przekazuje treść wysłuchanych/przeczytanych wypowiedzi, rozumie ich wydźwięk, wyraża swoje zdanie na ich temat wybiera różnorodne informacje z tekstu, twórczo je wykorzystuje, tworzy notatki w formie dostosowanej do potrzeb; swobodnie odczytuje nastrój, intencje (dosłowne i symboliczne) oraz przenośny sens wysłuchanych/przeczytanych wypowiedzi, a także utworów literackich samodzielnie charakteryzuje nadawcę i odbiorcę wypowiedzi w różnych tekstach omawia temat i główną myśl tekstu na poziomie dosłownym i przenośnym ma świadomość konstrukcji wypowiedzi, rozumie funkcje takich części składowych wypowiedzi, jak tytuł, śródtytuł, wstęp, rozwinięcie, zakończenie wskazuje i odczytuje przenośne znaczenie wyrazów w wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> odczytuje, interpretuje, wyjaśnia przenośny oraz symboliczny sens wysłuchanych utworów poetyckich i prozatorskich czyta ze zrozumieniem na poziomie semantycznym i krytycznym, również teksty spoza listy lektur wykorzystuje treści zawarte w artykułach, instrukcjach, przepisach, tabelach, schematach i notatkach biograficznych w tworzeniu własnych, samodzielnych wypowiedzi i przemyśleń

DOCIERANIE DO INFORMACJI – SAMOKSZTAŁCENIE

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
<ul style="list-style-type: none"> potrafi znaleźć prostą informację w słowniku lub internecie, stara się wyszukiwać wiarygodne informacje 	<ul style="list-style-type: none"> rozwija umiejętności posługiwania się słownikami i technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do swoich potrzeb stara się rozwijać umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji 	<ul style="list-style-type: none"> wybiera informacje z różnych źródeł, rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje te umiejętności do znalezienia potrzebnych mu informacji rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji 	<ul style="list-style-type: none"> wybiera informacje wyrażone pośrednio w różnych źródłach, potrafi konfrontować te informacje rozwija umiejętności efektywnego posługiwania się technologią informacyjną oraz zasobami internetowymi i wykorzystuje je do rozwijania własnych zainteresowań systematycznie rozwija umiejętność krytycznej oceny pozyskanych informacji 	<ul style="list-style-type: none"> wybiera i twórczo wykorzystuje we własnych wypowiedziach informacje z różnych źródeł

ANALIZOWANIE I INTERPRETOWANIE TEKSTÓW KULTURY

<p>Uczeń omawia elementy świata przedstawionego utworów literackich, wyodrębnia obrazy poetyckie w poezji; rozpoznaje fikcję literacką, rozróżnia elementy realistyczne i fantastyczne; opowiada o wydarzeniach fabuły, ustala kolejność zdarzeń, związki przyczynowo – skutkowe, wątek główny i wątki poboczne; charakteryzuje narratora, bohaterów (głównych i drugoplanowych); rozróżnia narrację pierwszoosobową i trzecioosobową i wskazuje ich funkcję, określa tematykę oraz problematykę utworu; rozpoznaje czytany utwór jako mit, bajkę, legendę, opowiadanie, przypowieść i nowelę, powieść, podaje ich główne cechy; zna i rozpoznaje w tekście: <i>wers</i>, <i>zwrotkę</i>, <i>rym</i>, <i>refren</i>; zna i rozpoznaje : epitet, porównanie, przenośnię, uosobienie, ożywienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofę, powtórzenie, zdrobnienie, zgrubienie, pytanie retoryczne; rozumie swoistość różnych tekstów kultury (np. komiks, teatr, film, sztuki plastyczne); wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny i film; nazywa swoje wrażenia czytelnicze; objaśnia znaczenia dosłowne i przenośne w tekstach i różnych tekstach kultury, przedstawia własne rozumienie utworu i je uzasadniania; odnosi treści tekstów kultury do własnego doświadczenia.</p>				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
<p>Uczeń wykazuje się przynajmniej częściową, najbardziej podstawową wiedzą na temat tekstów literackich i innych tekstów kultury poznawanych na lekcjach, np.:</p>	<p>Uczeń wykazuje się częściową, podstawową wiedzą na temat tekstów literackich i innych tekstów kultury poznawanych na lekcjach, np.:</p>	<p>Uczeń opanował większość wiedzy i umiejętności pozwalających na poprawną analizę i interpretację tekstów literackich i innych tekstów kultury poznawanych na</p>	<p>Uczeń – z małymi wyjątkami - opanował wiedzę i umiejętności dotyczące trafnej analizy i interpretacji tekstów literackich i innych tekstów kultury, np.:</p>	<p>Uczeń – opanował wiedzę i umiejętności przewidziane do realizacji w klasie VI. Potrafi je wykorzystać twórczo i w sytuacjach nietypowych, np.:</p>

<ul style="list-style-type: none"> • krótko mówi o swoich reakcjach czytelnicych i temacie utworu • na ogół poprawnie określa wybrane elementy świata przedstawionego, przypisuje bohaterom podstawowe cechy i ocenia ich postawy • na bardzo prostych, omawianych na lekcji przykładach potrafi wyjaśnić podstawowe zagadnienia dotyczące tekstu poetyckiego, np. wers, zwrotka, refren; środki stylistyczne (np. epitet, porównanie, przenośnia) • odczytuje sens utworów na poziomie dosłownym, a wykorzystując pomoc nauczyciela - na poziomie symbolicznym 	<ul style="list-style-type: none"> • nazywa swoje reakcje czytelnicy, określa temat czytanego utworu i próbuje określić jego problematykę • na ogół poprawnie określa elementy świata przedstawionego, przypisuje bohaterom cechy i ocenia ich postawy • na omawianych na lekcji przykładach potrafi wyjaśnić zagadnienia dotyczące tekstu poetyckiego, np., wers, zwrotka, refren; środki stylistyczne • odczytuje sens utworów na poziomie dosłownym i – w przypadkach typowych – na poziomie symbolicznym 	<p>lekcjach, np.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nazywa i uzasadnia swoje reakcje czytelnicy, określa tematykę i problematykę utworu • poprawnie określa elementy świata przedstawionego, przypisuje bohaterom cechy i ocenia ich postawy • potrafi wyjaśnić zagadnienia dotyczące tekstu poetyckiego, np.: podmiot liryczny, wers, zwrotka, refren; środki stylistyczne (umie je samodzielnie wyszukać i objaśnić) • odczytuje sens utworów na poziomie semantycznym (dosłownym), a z niewielką pomocą na poziomie przenośnym 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie i poprawnie opowiada o swoich reakcjach i refleksjach czytelnicych, nazywa je, uzasadnia; ocenia i opisuje utwór, konfrontuje swoje reakcje czytelnicy z reakcjami innych odbiorców, samodzielnie mówi o tematyce czytanego utworu i zauważa jego złożoną problematykę • szczegółowo omawia elementy świata przedstawionego, poprawnie wskazuje ich funkcje; trafnie charakteryzuje i ocenia bohaterów • wnikliwie omawia obrazy poetyckie w wierszu • samodzielnie i poprawnie odczytuje sens utworów na poziomie dosłownym i przenośnym 	<ul style="list-style-type: none"> • porównuje funkcje analizowanych elementów świata przedstawionego w różnych utworach epickich • wskazuje elementy mitu, bajki, przypowieści, hymnu, legendy itd. w innych tekstach kultury, świadomie odczytuje różne gatunki powieści, rozumie konwencję gatunków mieszanych, zwłaszcza we współczesnych tekstach literatury dziecięcej • dostrzega różnice między celem programów informacyjnych, rozrywkowych, reklam itp. • odnosi się do postaw bohaterów fikcyjnych jako nosicieli uniwersalnych postaw i opisuje otaczającą ich rzeczywistość
---	--	--	---	--

II. Tworzenie wypowiedzi MÓWIENIE I PISANIE

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
<ul style="list-style-type: none"> • mówi na temat, opowiada o zdarzeniach, akcji, książki, filmu, opisuje obraz, ilustrację, plakat itp. • potrafi sformułować prostą tezę i dobrać argument oraz przykład do tezy, krótko uzasadnia swoją opinię 	<ul style="list-style-type: none"> • uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej, stosując się do reguł grzecznościowych; potrafi dostosować swoją wypowiedź do sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej, • udziela odpowiedzi w formie zdań złożonych • wypowiada się w sposób logiczny i uporządkowany: 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia własne, logiczne zdanie w rozmowie, • formułuje przemyślane pytania otwarte i zamknięte, udziela odpowiedzi w formie krótkiej, sensownej wypowiedzi • wypowiada się logicznie i w sposób uporządkowany na tematy związane z otaczającą rzeczywistością, 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia własne zdanie w rozmowie, podaje odpowiednie przykłady, • formułuje trafne, ciekawe pytania, udziela wyczerpujących wypowiedzi • rozpoczyna i podtrzymuje rozmowę, np. na temat lektury czy dzieła filmowego • świadomie używa 	<ul style="list-style-type: none"> • z zaangażowaniem inicjuje i aktywnie podtrzymuje rozmowę/dyskusję/polemikę np. na temat przeczytanej lektury/dzieła także spoza kanonu lektur przewidzianych programem nauczania; omawia je w odniesieniu do innych dzieł także spoza kanonu lektur • polemizuje i przedstawia oryginalne, przemyślane

	<p>opowiada zdarzenia w porządku chronologicznym, streszcza utwory fabularne, zdaje relację z wydarzenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • formułuje tezę i podaje do niej proste argumenty i przykłady, logicznie uzasadnia swoją opinię 	<p>literaturą filmem itp.,</p> <ul style="list-style-type: none"> • buduje kontakt ze słuchaczem, dostosowuje wypowiedź do adresata i sytuacji, mówi poprawnie pod względem językowym, świadomie dobiera różne typy wypowiedzi prostych i rozwiniętych, świadomie dobiera intonację zdaniową • formułuje tezę, podaje do niej różne argumenty i przykłady, • potrafi zabrać głos w dyskusji, zaprezentować i logicznie uzasadnić swoją opinię, wie, czym jest perswazja, i potrafi na nią odpowiednio zareagować 	<p>odpowiednich konstrukcji składniowych, sprawnie buduje i podtrzymuje kontakt ze słuchaczem, stosuje bogate słownictwo oraz frazeologizmy i przysłowia związane z omawianą tematyką</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosuje się do zasad właściwego akcentowania wyrazów i intonowania wypowiedzi • dokonuje samokrytyki wypowiedzi i doskonali ją pod względem konstrukcji i języka • formułuje tezę, podaje przekonujące, przemyślane i różnorodne argumenty oraz przykłady, • bierze czynny udział w dyskusji, przedstawiając przemyślane stanowisko i logicznie, wyczerpująco je uzasadnia, rozumie funkcję perswazji w wypowiedzi 	<p>stanowisko, formułuje tezę, na której poparcie podaje różnorodne argumenty; jego wypowiedzi cechuje szeroka wiedza, wysoka kultura, bogate słownictwo i poszanowanie dla innych stanowisk</p>
--	---	---	---	--

• Tworzy wypowiedzi pisemne w następujących formach gatunkowych: list oficjalny i nieoficjalny, kartka z dziennika, pamiętnika, streszczenie, sprawozdanie z wydarzenia, opis, opowiadanie odtwórcze i twórcze, charakterystyka, tekst o charakterze argumentacyjnym, plan ramowy i szczegółowy, życzenia, dedykacja, podziękowania, ogłoszenie, zaproszenie.

dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
<p>Wypowiedź jest przynajmniej częściowo kompletna, wskazuje na orientację co do charakteru formy gatunkowej; uczeń korzysta ze słownictwa zgromadzonego na lekcji, jego teksty są krótkie, proste, zawierają podstawowe elementy niezbędne do</p>	<p>Wypowiedź jest częściowo kompletna, wskazuje na znajomość charakteru formy gatunkowej; piszący wypowiada się komunikatywnie mimo popełniania różnego rodzaju błędów językowych i w zapisie; używa wypowiedzi pojedynczych i złożonych; na</p>	<p>Wypowiedź wskazuje na znajomość większości cech charakteru formy gatunkowej. Wypowiedzi ucznia są Jego wypowiedzi są poprawne pod względem treści, piszący świadomie wykorzystuje słownictwo związane z daną formą gatunkową (np.</p>	<p>Wypowiedź wskazuje na znajomość prawie wszystkich cech charakteru formy gatunkowej; piszący tworzy wypowiedzi rozbudowane, wyczerpujące, pomysłowe; wzbogacone o dodatkowe elementy (np. barwne opisy w opowiadaniu) –wypowiada się</p>	<p>Wypowiedź wskazuje na znajomość wszystkich cech charakteru formy gatunkowej; prace pisemne są pogłębione, np. o ciekawym ujęciu tematu czy trafnej i celnej argumentacji. Uczeń wypowiada się jasno i logicznie, pisze swobodnie, nie</p>

spełnienia wymagań danej formy wypowiedzi; piszący wypowiada się komunikatywnie mimo licznych błędów językowych i w zapisie; jego wypowiedzi są czytelne.	ogół zachowuje estetykę zapisu wypowiedzi. W dłuższych formach wypowiedzi stosuje co najmniej trzy akapity jako znak logicznego wyodrębnienia fragmentów wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie)	wyrazy określające następstwo czasowe w opowiadaniu) – wypowiada się jasno i logicznie mimo drobnych błędów językowych i w zapisie.	jasno i logicznie, nie popełnia błędów językowych i w zapisie (dopuszczalne drobne usterki).	popełnia błędów językowych i w zapisie (zauważalna szczególna dbałość o językowy, ortograficzny i interpunkcyjny aspekt wypowiedzi).
---	--	---	--	--

III. Kształcenie językowe

<p>Uczeń rozpoznaje w wypowiedziach części mowy (czasownik, rzeczownik, przymiotnik, przysłówki, liczebnik, zaimek, przyimek, spójnik, partykuła, wykrzyknik) i określa ich funkcje w tekście; odróżnia części mowy odmienne od odmiennych, dostrzega rolę czasownika w wypowiedzi, odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, rozpoznaje bezosobowe formy czasownika: bezokolicznik, formy zakończone na -no , -to, konstrukcje z się; rozumie ich znaczenie w wypowiedzeniu oraz funkcje w tekście; rozpoznaje formy przypadków, liczby, osoby, czasu, trybu i rodzaju gramatycznego odpowiednio: rzeczownika, przymiotnika, liczebnika, czasownika i zaimka oraz określa ich funkcje w wypowiedzi; rozumie i przekształca konstrukcję strony biernej i czynnej czasownika i odwrotnie; stosuje poprawne formy wyrazów odmiennych, poprawnie stopniuje przymiotniki i przysłówki oraz poprawnie ich używa; nazywa części zdania i rozpoznaje ich funkcje (podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie okolicznik); określa funkcję wyrazów poza zdaniem; rozpoznaje związki wyrazów w zdaniu; rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające i rozkazujące oraz stosuje je, uwzględniając cel wypowiedzi; rozpoznaje w tekście typy wypowiedzeń: zdanie pojedyncze, zdania złożone (podrzędne i współrzędne), równoważniki zdań, rozumie ich funkcje i stosuje w praktyce językowej; przekształca konstrukcje składniowe, np. zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie, zdania w równoważniki zdań i odwrotnie.</p>				
dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
<p>Uczeń wykazuje się przynajmniej częściowym opanowaniem podstawowych wiadomości i umiejętności z gramatyki języka polskiego, przewidzianych do realizacji w klasie VI, np.:</p> <p>rozpoznaje rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, liczebniki; podaje pytania, na które odpowiadają części mowy, potrafi podać ich przykłady; w większości poprawnie, na typowych przykładach, odmienia</p>	<p>Uczeń wykazuje się częściowym opanowaniem podstawowej wiedzy i umiejętności z gramatyki języka polskiego, np.:</p> <p>rozpoznaje rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki, liczebniki, zaimki; z reguły poprawnie je odmienia i określa ich formy; rozpoznaje i nazywa na typowych przykładach typy liczebników; podaje przykłady różnych typów zaimków i wyjaśnia ich funkcje;</p>	<p>Uczeń opanował większość wiedzy i umiejętności z gramatyki języka polskiego, np.:</p> <p>rozpoznaje i najczęściej poprawnie odmienia rzeczowniki o typowej i nietypowej odmianie znane z lekcji; rozpoznaje i poprawnie odmienia czasowniki; rozumie konstrukcje strony czynnej, biernej, zwrotnej; rozpoznaje czasowniki nieprzechodnie;</p>	<p>Uczeń – z niewielkimi wyjątkami - opanował wiedzę i umiejętności z gramatyki języka polskiego, przewidzianych do realizacji w klasie VI, np.:</p> <p>rozpoznaje i swobodnie stosuje w wypowiedziach w poprawnych formach odmienne i nieodmienne części mowy o typowej i nietypowej odmianie przewidziane w programie nauczania; bezbłędnie określa formę odmiennych części mowy, swobodnie przekształca</p>	<ul style="list-style-type: none"> Uczeń – opanował wiedzę i umiejętności przewidziane do realizacji w klasie VI. Potrafi je wykorzystać w sposób świadomy, twórczo i w sytuacjach nietypowych.

<p>odmienne części mowy; z reguły poprawnie określa ich formy; wymienia rodzaje zdań; konstruuje poprawne zdania pojedyncze; rozróżnia je od równoważnika zdania i zdania złożonego; wskazuje podmiot (wyrażony rzeczownikiem) i orzeczenie (czasownikowe); wymienia pozostałe części zdania, podaje pytania, na które odpowiadają</p>	<p>stopniuje przymiotniki i przysłówki, i nazywa rodzaje stopniowania; rozpoznaje typowe przyimki, spójniki i zaimki; poprawnie odmienia omówione na lekcji wyrazy o nietypowej odmianie konstruuje typowe, proste zdania pojedyncze; wypowiedzenia złożone współrzędnie, podrzędnie i równoważniki zdań, używa różnych typów wypowiedzeń; wskazuje podmiot (np. wyrażony rzeczownikiem, zaimkiem, podmiot domyślny) i orzeczenie czasownikowe i imienne; podaje przykładowe zdania bezpodmiotowe, rozpoznaje w zdaniach z lekcji pozostałe części zdania: przydawkę, dopełnienie, okolicznik i podaje pytania, na które odpowiadają; konstruuje wykres krótkiego, prostego zdania pojedynczego; sporządza wykres typowego zdania złożonego</p>	<p>przekształca czasowniki w różnych formach; rozpoznaje i odmienia pozostałe odmienne części mowy, używa ich w poprawnych formach, nazywa ich rodzaje i określa funkcję; wskazuje nieodmienne części mowy, rozumie ich funkcję i podaje przykłady; rozpoznaje i stosuje różnorodne typy zdań; celowo używa różnych typów wypowiedzeń: wskazuje podmiot (wyrażony rzeczownikiem i innymi częściami, a w omówionych na lekcji przykładach wskazuje podmiot w dopełniaczu i zdania bezpodmiotowe), odszukuje w zdaniach orzeczenie czasownikowe i imienne; rozpoznaje pozostałe części zdania: przydawkę, dopełnienie, okolicznik i podaje pytania, na które odpowiadają; tworzy wykres zdania pojedynczego, wskazuje w zdaniach związek główny i związki poboczne, grupę podmiotu i grupę orzeczenia; rozpoznaje zdanie złożone współrzędnie i podrzędnie; sporządza wykres zdania złożonego</p>	<p>czasowniki w różnych formach rozpoznaje typy przysłówków, liczebników, zaimków, zastępuje rzeczowniki, przymiotniki, przysłówki i liczebniki odpowiednimi zaimkami, rozumie funkcję odmiennych i nieodmiennych części mowy; samodzielnie rozpoznaje różne typy zdań pojedynczych zdania złożone współrzędnie i podrzędnie, równoważniki zdań; wskazuje różne rodzaje podmiotów i orzeczeń, (czasownikowe i imienne); rozpoznaje zdania bezpodmiotowe, swobodnie rozpoznaje w zdaniach pozostałe części zdania; odszukuje w związkach wyrazowych wyraz nadrzędny i podrzędny, znajduje wyrazy pozostające poza związkami zdania; bezbłędnie sporządza wykresy prostych i rozbudowanych zdań pojedynczych</p>	
--	---	---	--	--